

**ПрАТ “ВНЗ “МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ”**

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра філософії та суспільних дисциплін

Затверджую:

Директор ННПІСН

Святослав КОРСАКЕВИЧ

“28” серпня 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри

Філософії та суспільних дисциплін

Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Тамара НИЧ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ»»**

Спеціальності: **загальноакадемічна дисципліна**

Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітньої програми: **КЗ Національна безпека (за окремими сферами
забезпечення і видами діяльності)**

Спеціалізація: _____

Київ МАУП 2025

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Тамара Володимирівна Нич - кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії та суспільний дисциплін

(підпис)

Викладач:

Тамара Володимирівна Нич - кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії та суспільний дисциплін

(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри філософії та суспільних дисциплін

Протокол № 1 від «28» 08 2025р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Філософія
Шифр та назва спеціальності	К3 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити / 120 год. Лекції: 26 год. Семінарські заняття: 26 год. Самостійна робота: 68 год.
Терміни вивчення дисципліни	I семестр
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

П.І.Б. викладача	Нич Тамара Володимирівна
Науковий ступінь	кандидат філософських наук
Вчене звання	доцент
Посада	завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Філософія, логіка, юридична логіка
Напрями наукових досліджень	Історія філософії, логіка, філософія освіти, філософія права, соціальна філософія
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4990-3350 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=If4-VM0AAAAJ Інші: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216928327 https://www.webofscience.com/wos/author/record/JVO-5135-2024
Контактна інформація викладача:	
Email (особистий чи кафедри – вказати на це)	nychtamara@gmail.com (особистий)
Контактний телефон	+38-067-113-53-39
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-filosofii-ta-suspilnih-disciplin/nich.html

Анотація курсу. Курс філософії передбачає, на основі знайомства з найвидатнішими філософськими концепціями і опануванням понятійно-категоріальним апаратом філософії, формування світогляду, створення у майбутнього спеціаліста соціальних ідеалів, визначення цілей і цінностей особистісного і суспільного розвитку.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є найбільш загальні закони розвитку людини, суспільства, культури, найбільш загальні засади буття. Основними проблемами філософії, які виходять із співвідношення «людина - світ», є проблеми онтології, теорії пізнання, філософської антропології, аксіології, етики тощо.

Мета курсу: надання знань з філософії як світоглядних основ життєдіяльності людини та професійної діяльності майбутнього фахівця, відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом».

Завдання навчальної дисципліни:

- ✓ ознайомити студентів з понятійно-категоріальним апаратом філософії та основними концепціями світової і вітчизняної філософської думки;
- ✓ сприяти гуманізації освіти через ознайомлення студентів із основами філософських знань;
- ✓ розвинути у студентів здатність до самостійного аналізу складних явищ суспільного життя;
- ✓ сформувати вміння та навички самостійного, творчого, критичного мислення;
- ✓ розвинути їх уміння пов'язувати вирішення загально-філософських проблем з вирішенням питань економічної, юридичної, управлінської теорії і практики, згідно підрозділу 3.3 «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», який передбачає систематичне збагачення знань майбутніх фахівців.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни:

Курс «Філософія» вивчається в першому семестрі першого курсу і тісно пов'язаний із проблематикою інших дисциплін суспільного і гуманітарного блоку. В подальшому знання, які студенти отримають при вивченні даного курсу, допомагають опановувати і розширюють знання з таких дисциплін як «Соціально-політичні студії», «Релігієзнавство», «Етика і естетика» та ін.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані та професійні завдання та вирішувати практичні проблеми в галузі національної безпеки, що передбачає здійснення
--	---

	кваліфікованого аналізу, пояснення та прогнозування безпекових явищ і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Знання основних методів наукового пошуку; вміння узагальнювати отримані результати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, оформлювати і презентувати результати наукової діяльності, здатність використовувати статистичні методи в професійній діяльності. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	Здатність аналізувати сновні напрями забезпечення національної безпеки в державі.
Програмні результати навчання (ПРН)	Застосовувати результати абстрактного мислення, самостійного пошуку, аналізу та синтезу, методів теорії інформації, теорії систем та системного аналізу для ефективного вирішення завдань професійної діяльності. Використовувати знання з основних методів наукового пошуку; вміння узагальнювати отримані результати, обробки та аналізу інформації з різних джерел, оформлення та презентування результатів наукової діяльності, здатності використовувати статистичні методи в професійній діяльності.

№	Назва теми	Кількість годин			
		лекц	сем.	сам.	Методи навчання
Змістовний модуль 1. Філософія. Специфіка філософського осмислення дійсності.					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; опрацювання дискусійних питань); інноваційні методи навчання (компетентнісний; проектно-дослідницький); кейс-метод.
Тема 1.	Предмет, сутність і функції філософії.	2	1	4	
Тема 2.	Структура філософських знань: онтологія, гносеологія, філософська антропологія	2	1	4	
Змістовний модуль 2. Історія становлення та розвитку філософських проблем.					Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Тема 3.	Філософія стародавнього Сходу.	2	2	4	
Тема 4.	Філософія Античної Греції та Риму.	2	2	5	
Тема 5.	Філософія Середніх віків та доби Відродження.	2	2	4	
Тема 6.	Філософія Нового часу.	2	2	5	
Тема 7.	Філософія доби Просвітництва.	2	2	4	
Тема 8.	Німецька класична філософія.	2	2	4	
Тема 9.	Філософія другої половини XIX ст.	2	2	5	
Тема 10.	Сучасна західна філософія.	2	2	5	
Тема 11.	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні.	2	4	4	
Змістовний модуль 3. Соціальна філософія: проблеми та основні концепції.					
Тема 12.	Суспільство як предмет філософського аналізу.	2	2	4	
Тема 13.	Філософське осмислення історії: основні концепції.	2	2	4	
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	14	56	
Форма контролю: екзамен					

Самостійна робота студентів

Під час вивчення курсу виконуються 3 самостійні роботи.

Критерії оцінювання:

- змістовність – 8 бали
- відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бал.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – **10 балів.**

Приклади самостійної роботи:

Завдання 1.

Тема: Специфіка філософських знань.

Питання для самостійного опанування:

1. Які існують сучасні світоглядні парадигми?
2. Що Ви знаєте про основні функції філософії: онтологічну; пізнавальну (гносеологічну), світоглядну, методологічну, аксіологічну і культурно-виховну?
3. Чим відрізняється знання і мудрість?
4. Якою є роль філософії в сучасному суспільстві і що чекає на неї в майбутньому?

Теми рефератів:

1. Структура світогляду.
2. Міфологія як історично перша форма світогляду.
3. Сутність філософії як вчення і як форми суспільної свідомості.
4. Місце філософії в системі духовної культури.
5. Співвідношення філософії, науки і релігії.

Форма опрацювання: скласти конспект відповідей на питання, підготувати реферат.

Завдання 2.

Тема: Філософська думка в Україні.

Питання для самостійного вивчення:

1. Філософія в Києво-Могилянській Академії: натурфілософська, історична та морально-етична проблематика.
2. Проблема звільнення людини і нації у творах основних представників Кирило-Мефодіївського товариства (Т. Шевченка, П. Куліша, М. Костомарова).
3. Основні ідеї представників Київської релігійно-філософської школи.
4. Філософсько-соціологічні погляди громадівців та “Молодої України”.
5. Філософія української національної ідеї.
6. Розвиток української філософії в XX столітті.

Теми рефератів:

1. Філософські ідеї в творах мислителів Київської Русі (“Слово про закон і благодать”, “Руська правда”, “Повість временних літ”, “Повчання дітям” Володимира Мономаха, “Моління” Даніїла Заточника та ін.).
2. Концепція самопізнання Г. Сковороди.
3. Філософські ідеї у творчості М. Максимовича.
4. Проблема взаємозв’язку мислення і мови у філософській концепції О. Потебні.
5. Історіософські погляди М. Костомарова.
6. Феномен духовно-академічного філософствування: Київська духовно-релігійна школа.
7. Спадщина Памфіла Юркевича в контексті української філософської традиції.
8. Постать В. Вернадського в українській філософській думці.
9. Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова та І. Франка.
10. Інтегральний націоналізм Д. Донцова та консерватизм В. Липінського.
11. Філософсько-історичні дослідження Д. Чижевського.
12. Філософія української національної ідеї у творчості М. Грушевського.

Форма опрацювання: скласти конспект відповідей на питання, підготувати реферат.

Завдання 3.

Виконати контрольну роботу за модулями 2, 3: “Історія виникнення і розвитку філософських проблем” та “Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні”

Один з варіантів.

I. Назвіть ім'я філософа

Ім'я філософа	Період історії філософії	Країна, або територія	Напрямок, течія, школа філософії	Внесок у філософію
1. ?	Античність	Стародавня Греція	Школа елеатів	Розробки суб'єктивної діалектики, вчення про єдність буття, його багатоманітність, апорії про відсутність руху.
2. ?	Античність	Стародавня Греція, м. Стагір	Школа перипатетиків	Вчення про матерію і форму, чотирьох першопричин, законах логіки і силогізмах, формах політичного устрою.
3 ?	Класична доба української філософської думки (XIX ст.)	Україна	Український романтизм	Основний інтерес - людська душа. Створив для моральних вимірів героїв своїх творів нескінченні елементи добра і зла; все потворне, що нівечить людські душі втілює в образі чорта, серед «живих» знаходить «мертвих» і серед «мертвих» - «живих».
4 ?	Пізно-середньовічна схоластика	Південна Італія, Франція	Томізм	Вчення про 5 доведень буття Бога, тлумачення людини як неповторного індивіду, безсмертну душу, гармонію віри і розуму, істин науки і богослов'я, філософію як служницю теології.
5 ?	Новий час	Нідерланди	Пантеїзм	Вчення про тотожність Бога і природи, три роди пізнання: чуттєвий, розуміння, інтуїція; модуси мислення і протяжність, свободу як зрозумілу необхідність, етику людини, що керується тільки розумом.

II. Тест (виберіть правильні відповіді, а все зайве викресліть).

1. Августин визначав основою світу: а) чотири стихії; б) Бога; в) матерію; г) абсолютну ідею.
2. Для ренесансного світогляду був характерний: а) космоцентризм; б) теоцентризм; в) гуманізм; г) антропоцентризм.
3. За Демокрітом основою буття є: а) атоми; б) апейрон; в) порожнеча; г) форма, д) ідея.

4. До раціональних філософських систем належать: а) позитивізм; б) діалектичний та історичний матеріалізм; в) екзистенціалізм; г) герменевтика.
5. Філософія екзистенціалізму в першу чергу зосереджується на проблемах: а) абсурдності буття людини; б) свободи; в) людини на межі буття і небуття; г) творчої діяльності людини.

III. Хто є автором цих висловів?

1. "Пізнай самого себе".
2. " Я знаю лише те, що я нічого не знаю, а інші і того не знають".
3. "Дій згідно з такою максимой, яка водночас може стати загальним законом"
4. "Людина є мірою всіх речей - існування існуючих, неіснування неіснуючих".

IV. Розкрийте питання.

Характерні риси Античної філософії.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, комп'ютерні лабораторії, конференц-зали, бібліотека. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, модульні);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;
- самостійне виконання практичних завдань.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий .
Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль;

презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги (критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують):

Вид діяльності аспіранта	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	9	9	2	2
Відвідування семінарських занять	1	1	1	10	10	2	2
Робота на семінарському занятті	5	1	5	10	50	2	10
Виконання завдань для самостійної роботи	10	1	10	1	10	1	10
Виконання модульної роботи	20	1	20	1	20	1	20
Разом			38		99		44
Максимальна кількість балів:				181			
181:100=1,81. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,81 = загальна кількість балів.							

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Політика курсу:

- Відвідування занять є обов'язковою складовою оцінювання, за яку нараховуються бали.
- Усі завдання курсу повинні бути виконані та подані своєчасно.
- Порухення термінів без поважних виправдань призводить до зниження оцінки (75% від можливої максимальної кількості балів).
- Отримати додатковий кредит за пропущені заняття можна під час виконання завдань для самостійної роботи за консультацією викладача.
- Курс передбачає засвоєння та дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах.
- Доповіді та презентації мають бути оригінальними та виконаними самостійно, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела.

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 20 питань.

Види тестових завдань:

- З вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- З вибором кількох правильних відповідей;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум **20 балів**.

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Екзамен

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

1. Природа та сутність філософії.
2. Основні функції філософії.
3. Історичні зміни предмету філософії.
4. Основні методи філософії: метафізика та діалектика.
5. Специфіка філософії як форми світогляду.
6. Філософія та наука.
7. Структура філософського знання.
8. Основні історичні типи світогляду.
9. Особливості міфологічного світогляду.
10. Релігійний світогляд, його особливості.
11. Науковий світогляд, його специфіка.
12. Культурно-історичні передумови виникнення філософії.
13. Особливості світоглядних парадигм Сходу і Заходу.
14. Прафілософія Давньої Індії: «Веди» та «Упанішади».
15. Основні ідеї давньоіндійської філософії.
16. Даосизм.
17. Етичне і соціальне вчення конфуціанства.
18. Характерні риси античної філософії.
19. Основні школи досократівської античної філософії.
20. Філософське вчення Сократа.
21. Вчення Платона об ідеях.
22. Платонівська концепція ідеальної держави.
23. Метафізика та логіка Арістотеля.
24. Вчення Арістотеля про державу.
25. Філософські напрями епохи еллінізму.
26. Характер, специфіка і основні ідеї філософії Середньовіччя.
27. Основні етапи розвитку філософії Середньовіччя.
28. Вчення Аврелія Августина.
29. Філософія Фоми Аквінського.

30. Загальна характеристика філософії доби Відродження.
31. Філософія часів Реформації.
32. Вчення утопічного соціалізму і комунізму доби Відродження.
33. Проблема методу пізнання у філософії Ф. Бекона.
34. Раціоналізм Р. Декарта.
35. Емпіризм Дж. Локка.
36. Поняття субстанції у філософії Б. Спінози і Г. Лейбниця.
37. Агностицизм Д. Берклі і Д. Юма.
38. Французьке Просвітництво і матеріалізм XVIII ст.
39. Характерні риси класичної німецької філософії.
40. Вчення І. Канта.
41. Філософська система Г. Гегеля, його діалектичний метод.
42. Антропологічний матеріалізм і гуманізм Л. Фейєрбаха.
43. Характерні риси діалектичного матеріалізму.
44. Вчення марксизму про суспільно-економічні формації, революцію і комунізм.
45. Філософські ідеї у творчості мислителів епохи Київської Русі.
46. Філософська культура України XV – середини XVII ст.
47. Головна філософська проблематика Києво-Могилянської Академії.
48. Вихідні принципи філософської концепції Г. С. Сковороди.
49. Філософські ідеї представників Кирило-Мефодіївського товариства.
50. Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова та І. Франка.
51. «Філософія серця» П. Юркевича.
52. Розвиток української радянської філософії у XX ст.
53. Основні етапи розвитку позитивізму.
54. «Філософія життя» (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон).
55. Філософія психоаналізу (фрейдизм і неофрейдизм).
56. Екзистенціальна філософія XX ст.
57. Феноменологія як напрям сучасної філософії.
58. Герменевтика як напрям сучасної філософії.
59. Релігійно-філософські напрями XX ст.
60. Світ як усеохоплююча реальність.
61. Сучасні філософські уявлення про простір і час.
62. Матерія та форми її існування.
63. Свідомість, підсвідоме, несвідоме, над-свідоме.
64. Знання як спосіб існування людської свідомості.
65. Рівні та форми пізнавальної діяльності.
66. Форми організації теоретичного знання
67. Об'єкт і суб'єкт пізнавального процесу.
68. Істина та її критерії.
69. Філософська концепція людини.
70. Біологічні і соціальні фактори становлення людини.
71. Особа і суспільство: форми взаємодії.

72. Економічна, політична і духовна сфери життя людей.
73. Держава та її форми.
74. Громадянське суспільство і правова держава.
75. Соціальні інститути та суспільна свідомість.
76. Цілі, потреби й інтереси людей.
77. Ідеалістичні, матеріалістичні і теологічні концепції історії людства.
78. Еволюція і революція як основні моделі розвитку.
79. Рушійні сили історичного розвитку.
80. Діалектика: етапи розвитку.
81. Закони і принципи діалектики.
82. Основні категорії діалектики.
83. Аксіологія як філософське вчення про цінності.
84. Культура та цивілізація.
85. Сучасна цивілізація: її особливості і суперечності.
86. Переваги і загрози глобалізації.
87. Глобальні проблеми сучасності.
88. Природа духовних і матеріальних цінностей.
89. Методологія наукового дослідження як філософська проблема.
90. Філософські проблеми постнекласичної науки.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

3.14. Рекомендовані джерела інформації:

Основна (базова):

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій. К., 2017.
2. Бичко І. В., Бойченко І. В., Бойченко М. І., Бузький М. П., Табачковський В. Г. Філософія : Підручник для студентів вищих закладів освіти. – К. : Либідь, 2001. – 408 с.
3. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії: Підручник – К.: Либідь, 2004. – 488 с.

4. Губерський Л. В., Приятельчук А. О., Бойченко І. В. (ред.) Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення). – К. : Знання, 2012. – 622 с.

5. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології : навч. посіб. зі слов. / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова ; під ред. д-ра філос. наук, проф. Н. Хамітова; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – 4-те вид. – Київ: КНТ, 2016. – 393 с.

6. Історія української філософії: Підручник. – К.: Академвидав, 2008. – 624 с.

7. Основи філософії: навч. посіб. / Л. О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Щубелка, Ю. С. Юшкевич; [за ред. М. Ф. Шмиголя]. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 412 с

8. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. – К.: Академвидав, 2007. – 592 с.

9. Perry J., Bratman M., Fischer J. M. Introduction to Philosophy: Classical and Contemporary Readings. – N.Y. : Oxford University Press, 2012. – 896 p..

Додаткова:

1. Аристотель. Метафізика. Пер. з давньогрецьк. О. Панича. – Київ: Темпора, 2022. – 848 с.

2. Белл Д. Настання постіндустріального суспільства. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. – Київ: Знання, 2009. С. 419–431.

3. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. – Київ: Знання, 2009. С. 432–443.

4. Гегель Г.В.Ф. Феноменологія духу. Пер. з нім. П. Таращук. Харків: Фоліо. 2019. 480 с. (Серія «Бібліотека класичної світової наукової думки»).

5. Декарт Р. Метафізичні твори. Пер. з лат. і фр. В. Андрушко, А. Баумейстер, С. Гатальська, О. Хома. - Харків: Фоліо. 2020. 219 с. (Серія «Бібліотека класичної світової наукової думки»).

6. Камю А. Міф про Сізіфа. Бунтівна людина. Пер. з фр. О. Жупанський. Харків: Фоліо. 2022. 448 с. (Серія «Зарубіжні авторські зібрання»).

7. Конфуцій. Бесіди та судження. Пер. Т. Рожко. Київ: Арій. 2022. 176 с.

8. Макіавеллі Н. Державотворець. Пер. з іт. В. Балог. Київ: Арій. 2015. 223 с. (Серія «Антологія мудрості»).

9. Ніцше Ф. Так мовив Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого. Пер. з нім. А.Савченко. Харків: Фоліо. 2019. 256 с. (Серія «Зарубіжні авторські зібрання»).

10. Платон. Держава. Пер. з давньогрецької Д. Коваль. Львів: Апріорі, 2021. 464 с.

11. Сковорода Григорій. Повна академічна збірка творів. / За ред. проф. Леоніда Ушкалова. – Харків-Едмонтон-Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. – 1399 с.

12. Фрейд З. Я та Воно. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. – Київ: Знання. 2009. С. 293–302.
13. Фромм Е. Мати або бути? Пер. з англ. Г.В. Яновська. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 2020. 304 с.
14. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Пер. з англ. Т. Сахно. – Київ: Наш Формат. 2020.
15. Шпенглер О. Присмерк Європи. Нариси морфології світової історії. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. За ред. Л. Губерського. – Київ: Знання. 2009. С. 587–596.